

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 1506 - 392

Chișinău

«16» mai 2016

**Biroul Permanent
al Parlamentului**

În temeiul articolului 73 din Constituția Republicii Moldova, se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.602 din 16 mai 2016..

Responsabil de prezentarea în Parlament a proiectului legii – Ministerul Justiției.

Anexă:

1. Hotărârea Guvernului nr. 602 din 16 mai 2016 .
2. Proiectul de lege nominalizat .
3. Nota informativă.
4. Raportul de expertiză anticorupție.

Secretar general al Guvernului

Tudor Copaci

Ex. Gh.Erezanu
250-271

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	<u>214</u>
«17»	<u>05</u> 2016
Ora	

Casa Guvernului,
MD-2033, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373-22-250104

Fax:
+ 373-22-242696

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. 602
din 16 mai 2016
Chișinău

**Privind aprobarea proiectului de lege pentru
modificarea și completarea unor acte legislative**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Prim-ministru

PAVEL FILIP

Contrasemnează:

Viceprim-ministru,
ministrul economiei

Octavian CALMÎC

Ministrul justiției

Ylاديمir Cebotari

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE****pentru modificarea și completarea unor acte legislative**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 845-XII din 3 ianuarie 1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi (Monitorul Parlamentului Republicii Moldova, 1994, nr. 2, art. 33), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 3 se completează în final cu punctul 5 cu următorul cuprins:

„5. Nici o întreprindere și nici un întreprinzător nu este obligat să dețină și să aplice ștampilă proprie pe înscrisuri de orice natură. În cazul în care legislația prevede necesitatea aplicării ștampilei întreprinderii sau întreprinzătorului, cerința se consideră îndeplinită dacă înscrisul este semnat de persoana împuternicită de întreprindere sau de către întreprinzător.”

2. La articolul 22 punctul 3, cuvintele „ , ștampilă cu firma sa și alte elemente caracteristice” se exclud.

3. La articolul 30 punctul 3, subpunctul 2) va avea următorul cuprins:

„2) predării ștampilelor spre păstrare oficiului teritorial al Camerei Înregistrării de Stat, doar în cazul în care întreprinderea deține ștampilă;”.

Art. II. – Anexa nr. 5 la Legea privatizării fondului de locuințe nr.1324-XII din 10 martie 1993 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, ediție specială), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

la coloana „Înregistrat”, cuvântul „ , ștampila” se exclude;

la punctul 4, cuvintele „ștampilă și” se exclud.

Art. III. – Legea cambiei nr. 1527-XII din 22 iunie 1993 (Monitorul Parlamentului Republicii Moldova, 1993, nr. 10, art. 285), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 4 litera h), cuvintele „ , autentificate cu ștampila unității” se exclud.

2. La articolul 12 alineatul unu, cuvintele „și ștampila” se exclud, iar cuvintele „se autentifică cu ștampilă” se substituie cu cuvintele „se autentifică cu semnătură”.

3. La articolul 27 alineatul unu, cuvintele „și ștampila” se exclud.

4. La articolul 51 alineatul unu, cuvintele „ , se semnează de mijlocitor și se autentifică cu ștampila acestuia” se substituie cu cuvintele „și se semnează de mijlocitor”.

5. La articolul 63 litera g), cuvintele „ , autentificate prin ștampila unității” se exclud.

Art. IV. – La articolul 1 alineatul (5) din Legea nr.146-XIII din 16 iunie 1994 cu privire la întreprinderea de stat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr. 2, art. 9), cu modificările și completările ulterioare, cuvintele „ , ștampilă cu stema de stat a Republicii Moldova și cu denumirea firmei și cuvintele „Republica Moldova” se exclud.

Art. V. – La punctele 54 și 57 din anexa nr. 1 la Legea regnului animal nr. 439-XIII din 27 aprilie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 62-63, art. 688), cu modificările și completările ulterioare, cuvintele „cu ștampila” se substituie cu cuvintele „cu semnătura conducătorului sau persoanei împuternicite”.

Art. VI. – Legea nr. 837-XIII din 17 mai 1996 cu privire la asociațiile obștești (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 153-156 BIS), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 14 alineatul (5), cuvintele „ștampilele și” se exclud.

2. La articolul 32⁵ alineatul (4), cuvintele „și avînd ștampila acesteia” se exclud.

Art. VII. – Legea nr. 1134-XIII din 2 aprilie 1997 privind societățile pe acțiuni (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.1-4, art.1), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 3, alineatul (8) se abrogă.

2. La articolul 19 alineatul (4), litera o) se exclude.

3. La articolul 54 alineatul (3), litera g) se exclude.

Art. VIII. – La articolul 187 alineatul (3) litera j) din Codul fiscal nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, ediție specială), cu modificările și completările ulterioare, cuvintele „ , autentificată cu ștampilă, a” se exclud.

Art. IX. – La articolul 29 alineatul (3) din Legea cadastrului bunurilor imobile nr.1543-XIII din 25 februarie 1998 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 44-46, art. 318), cu modificările și completările ulterioare, cuvintele „și ștampilate” se exclud.

Art. X. – La articolul 143 alineatul (1) litera k) din Codul navigației maritime comerciale al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 599-XIV din 30 septembrie 1999 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 1-4, art. 2), cu modificările și completările ulterioare, cuvintele „și ștampila” se exclud.

Art. XI. – La articolul 28 alineatul (1) din Legea patronatelor nr.976-XIV din 11 mai 2000 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 141-143, art. 1013), cu modificările și completările ulterioare, litera e) se exclude.

Art. XII. – Codul vamal al Republicii Moldova nr. 1149-XIV din 20 iulie 2000 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, ediție specială), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 95¹ alineatul (6), cuvintele „și ștampilate” se exclud.
2. La articolul 202¹⁴ alineatul (1) după cuvintele „prin aplicarea sigiliului” se introduc cuvintele „(dacă un asemenea există)”.

Art. XIII. – La articolul 7 din Legea nr. 1353-XIV din 3 noiembrie 2000 privind gospodăriile țărănești (de fermier) (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 14-15, art. 52), cu modificările și completările ulterioare, alineatul (2) se abrogă.

Art. XIV. – Legea nr. 1418-XIV din 14 decembrie 2000 cu privire la grupele financiar-industriale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 27-28, art. 90) se modifică după cum urmează:

1. La articolul 7 alineatul (2), cuvintele „, și aplicării ștampilelor acestora” se exclud.
2. La articolul 18 alineatul (2), cuvântul „, ștampilă” se exclude.

Art. XV. – La articolul 16 alineatul (2) din Legea nr.138-XV din 10 mai 2001 cu privire la activitatea de raționalizare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.81-83, art.608), cu modificările ulterioare, cuvintele „, autentificându-se prin ștampilă” se exclud.

Art. XVI. – La articolul 1121 alineatul (1) litera j) din Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 6 iunie 2002 (Monitorul Oficial al

Republicii Moldova, 2002, nr. 82-86, art. 661), cu modificările și completările ulterioare, cuvintele „și ștampila” se exclud.

Art. XVII. – Legea nr.1260-XV din 19 iulie 2002 cu privire la avocatură (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.159, art.582), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 8 alineatul (5), după cuvintele „și ștampila avocatului” se introduc cuvintele „, în cazul în care dispune de aceasta,”.

2. La articolul 10, alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Avocatul are dreptul să dețină ștampilă personală.”

3. La articolul 31 alineatul (3), cuvintele „și de ștampilă” se substituie cu cuvintele „și are dreptul să dețină ștampilă”.

Art. XVIII. – La articolul 5 alineatul (2) litera b) și articolul 6 alineatul (4) din Legea nr. 1459-XV din 14 noiembrie 2002 cu privire la difuzarea exemplarelor de opere și fonograme (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 11-13, art. 42), cu modificările și completările ulterioare, cuvintele „și ștampila” se exclud.

Art. XIX. – La articolul 56 alineatul (3) din Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154-XV din 28 martie 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 159-162, art. 648), cu modificările și completările ulterioare, va avea următorul cuprins:

„(3) Contractul individual de muncă se întocmește în două exemplare și se semnează de către părți, atribuindu-i-se un număr din registrul unității. În cazul în care angajatorul este autoritate publică, pe contractul individual de muncă se aplică ștampila acesteia. Un exemplar al contractului individual de muncă se înmânează salariatului, iar celălalt se păstrează la angajator.”

Art. XX. – La articolul 80 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 130-134, art. 415), cu completările ulterioare, alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Procurile eliberate în numele persoanei juridice conform actelor de constituire se semnează de către administrator sau de către altă persoană împuternicită.”

Art. XXI. – La articolul 8 alineatul (1) din Legea nr. 265-XV din 26 iunie 2003 cu privire la inspecția înainte de expediție (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.141-145, art. 572), cu modificările ulterioare, cuvântul „ștampilei” se substituie cu cuvintele „semnăturii de către persoana responsabilă”.

Art. XXII. – Legea nr. 33-XVI din 24 februarie 2006 privind depozitarea cerealelor și regimul certificatelor de depozit pentru cereale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr. 75-78, art. 310), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 22 alineatul (2):
la litera j), cuvintele „și ștampila magazinerului” se exclud;
la litera k), cuvintele „și, după caz, ștampila deponentului” se exclud.
2. La articolul 25 alineatul (2), cuvintele „ștampilei cu inscripția „Stins” se substituie cu cuvântul „semnăturii”.
3. La articolul 28 alineatul (1) litera b) și alineatul (4) litera c), cuvintele „și, după caz, ștampila” se exclud.

Art. XXIII. – La articolul 26² alineatul (3) litera a) din Legea viei și vinului nr. 57-XVI din 10 martie 2006 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 64-68, art. 193), cu modificările ulterioare, cuvântul „ștampilate” se substituie cu cuvintele „semnate de către persoana responsabilă a unității vitivinicole”.

Art. XXIV. – La articolul 10¹ alineatul (4) din Legea nr. 352-XVI din 24 noiembrie 2006 cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 14-17, art. 40), cu modificările și completările ulterioare, cuvintele „, aplicându-se ștampila agentului economic care a eliberat voucherul” se exclud.

Art. XXV. – Legea nr. 61-XVI din 16 martie 2007 privind activitatea de audit (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 72-75, art. 230), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 8 alineatul (2) litera i), cuvintele „și ștampila societății de audit, ale auditorului întreprinzător individual” se exclud.
2. La articolul 10 alineatul (5) litera b), cuvântul „, ștampila” se exclude.

Art. XXVI. – La articolul 19 alineatul (12) din Legea contabilității nr. 113-XVI din 27 aprilie 2007 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 27-34, art. 61), propoziția a doua va avea următorul cuprins: „În cazul autorităților publice, semnăturile pe documentele menționate se confirmă, după caz, prin aplicarea ștampilei.”

Art. XXVII. – La articolul 18¹ alineatul (1) literele d) și e) din Legea nr. 125-XVI din 11 mai 2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 127-130, art. 546), cu modificările și completările ulterioare, cuvintele „și cu ștampila aplicată” se exclud.

Art. XXVIII. – La articolul 28 alineatul (4) litera a) din Legea nr. 131-XVI din 7 iunie 2007 privind siguranța traficului rutier (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr. 11-21, art. 6), cuvintele „ștampilate și” se exclud.

Art. XXIX. – Legea asociațiilor de economii și împrumut nr. 139-XVI din 21 iunie 2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 112-116, art. 506), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 38 alineatul (7), cuvintele „, aplicându-se ștampila asociației” se exclud.

2. La articolul 48, alineatul (11) va avea următorul cuprins:

„(11) În cazul în care asociația în privința căreia a fost inițiată procedura de radiere din Registrul de stat al persoanelor juridice dispune de ștampilă, organele afacerilor interne vor asigura, la solicitarea autorității de supraveghere, ridicarea și distrugerea acesteia.”

Art. XXX. – Legea nr. 220-XVI din 19 octombrie 2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 184-187, art. 711), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 21 alineatul (2), cuvintele „după caz” se substituie cu cuvintele „în cazul în care dispune de aceasta”.

2. La articolul 24, alineatul (2) se completează în final cu cuvintele „, în cazul în care dispune de aceasta”.

Art. XXXI. – La articolul 37² alineatul (2) litera b) din Legea nr. 221-XVI din 19 octombrie 2007 privind activitatea sanitar-veterinară (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 125-129, art. 396), cu modificările și completările ulterioare, cuvintele „având imprimată ștampila solicitantului în original” se substituie cu cuvintele „semnată de solicitant”.

Art. XXXII. – La articolul 21 alineatul (1) din Legea nr. 231 din 23 septembrie 2010 cu privire la comerțul interior (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 206-209, art. 681), cu modificările și completările ulterioare, cuvântul „ștampila” se substituie cu cuvântul „semnătura”.

Art. XXXIII. – La anexa nr. 7 la Legea nr. 228 din 23 septembrie 2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 241-246, art. 748), cu modificările și completările ulterioare, cuvintele „și ștampila” se exclud.

Art. XXXIV. – La articolul 17 alineatul (11) din Legea nr. 171 din 9 iulie 2010 cu privire la asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigații (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 160-162, art. 588), cuvintele „, sînt stampilate și” se substituie cu cuvintele „și sînt”.

Art. XXXV. – Legea nr. 235 din 1 decembrie 2011 privind activitățile de acreditare și de evaluare a conformității (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 46-47, art. 136) se modifică după cum urmează:

1. La articolul 19 alineatul (11) litera b), cuvintele „pe care le-a semnat și le-a autentificat prin specimenul său de ștampilă” se substituie cu cuvintele „semnate de solicitant”.

2. La articolul 31 alineatul (1), cuvintele „specimenul de ștampilă al” se substituie cu cuvîntul „semnătura”.

Art. XXXVI. – Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 193-197, nr. 663) se modifică după cum urmează:

1. Articolul 27:

la alineatul (3), cuvintele „, inclusiv ștampila întreprinderii” se exclud;

la alineatul (4), cuvintele „, inclusiv ștampila,” se exclud;

alineatul (5) se abrogă.

2. La articolul 134 alineatul (2) litera c), cuvîntul „, ștampila” se exclude.

3. La articolul 248 alineatul (1) litera e), cuvintele „și a ștampilei” se exclud.

Art. XXXVII. – La articolul 96 alineatul (3) litera g) din Legea nr. 171 din 11 iulie 2012 privind piața de capital (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 193-197, art. 665), cu modificările și completările ulterioare, cuvintele „ștampila și” se exclud.

Art. XXXVIII. – La articolul 65 alineatul (3) din Legea nr. 176 din 12 iulie 2013 privind transportul naval intern al Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 238-242, art. 672), cuvintele „ștampila cu dată” se substituie cu cuvintele „semnătura și data”.

Art. XXXIX. – La articolul 16 alineatul (1) litera a) liniuța a opta și alineatul (2) litera a) liniuța a șaptea, articolul 24 alineatul (2) litera a) liniuța a șaptea și articolul 26 alineatul (2) litera a) liniuța a șaptea din Legea nr. 128 din 11 iulie 2014 privind performanța energetică a clădirilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 297-309, art. 609), cuvintele „și ștampila” se exclud.

Art. XL. – Codul transporturilor rutiere nr. 150 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 247-248, art. 568) se modifică după cum urmează:

1. La articolul 72 litera c), cuvintele „cu ștampila beneficiarului transportului” se substituie cu cvintele „semnată de beneficiarul transportului”.

2. La articolul 78 alineatul (1) litera b), cuvintele „cu ștampila beneficiarului transportului” se substituie cu cvintele „semnată de beneficiarul transportului”.

Art. XLI. – La articolul 12 alineatul (12) din Legea nr. 143 din 17 iulie 2014 privind regimul articolelor pirotehnice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 352-357, art. 660), litera b) va avea următorul cuprins:

„b) două exemplare ale declarației pe suport de hîrtie, semnate de solicitant;”.

Art. XLII. – Dispoziții finale și tranzitorii

1. Guvernul și alte autorități responsabile de reglementarea utilizării ștampilei, în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a legii, vor aduce actele lor normative în concordanță cu prezenta lege.

2. Persoanele juridice de drept privat care nu cad sub incidența Legii nr. 845-XII din 3 ianuarie 1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nu sînt obligate să dețină și să aplice ștampilă proprie pe înscrisuri de orice natură, cu excepția cazurilor în care actele legislative prevăd expres cerința aplicării ștampilei. Dreptul persoanelor juridice de drept privat de a deține și de a aplica ștampilă proprie pe principii benevole rămîne neafectat.

Președintele Parlamentului

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative

În vederea realizării Planului de acțiuni pentru anii 2013-2015 pentru implementarea Strategiei reformei cadrului de reglementare a activității de întreprinzător pentru anii 2013-2020, aprobat prin hotărârea Guvernului nr.1021 din 16.12.2013 (pct.64), precum și pentru eliminarea constrângerilor critice în calea mediului de afaceri, Ministerul Justiției a elaborat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, care vizează modificarea cerinței de a deține ștampilă, stabilită pentru agentul economic, din obligatorie în cerință opțională, la toate etapele activității agentului economic.

Actualitatea acestei probleme rămâne valabilă și din următoarele motive:

- În contextul implementării Acordului de Liber Schimb Aprofundat și Comprehensiv, este necesar sporirea eforturilor îndreptate spre îmbunătățirea mediului investițional local și facilitarea dezvoltării întreprinderilor, în special micro, mici și mijlocii.

- Republica Moldova, conform studiului Băncii Mondiale Doing Business 2015, ocupă locul 35 din 189 la capitolul înregistrarea afacerii, iar în procesul de comerț transfrontalier – locul 152. În acest studiu, ca impediment la ameliorarea climatului antreprenorial, este indicată și obligativitatea utilizării ștampilei întreprinderii. Pe de o parte obligativitatea executării unei ștampile ridică costul de înregistrare a afacerii cu 200-300 lei, pe de altă parte în procesul de efectuare a comerțului transfrontalier, ștampila rămâne a fi unul din obstacolele netarifare care împovărează procedura de export.

Prezentul proiect are drept scop eliminarea obligativității utilizării ștampilei în activitatea agentului economic.

Expunerea detaliată a condițiilor ce au impus elaborarea proiectului a fost efectuată în Analiza impactului de reglementare, care constituie parte componentă a prezentei Note informative.

În contextul dezvoltării tehnologiilor moderne, o ștampilă aplicată pe un document nu mai garantează veridicitatea actului și, în acest sens, ștampila umedă devine un exercițiu rudimentar, necesar de a fi înlocuit cu alte metode de identificare. Exemplele țărilor europene (Anglia, Franța, Olanda, Germania, Belgia, Cipru) și altor țări (SUA, Ucraina), arată că eliminarea ștampilei servește drept un instrument care facilitează dezvoltarea antreprenoriatului și contribuie la evoluarea comerțului local și transfrontalier.

Din punct de vedere legal, ștampila nu a fost niciodată un atribut obligatoriu al unei persoane juridice sau a unei instituții publice sau private din Republica Moldova. Totodată, la momentul de față, referiri la utilizarea ștampilei se regăsesc în peste 100 legi, care se pot clasifica în următoarele grupe/categorii, reieșind din rolul atribuit în aceste legi ștampilei:

- legi care identifică ștampila ca un atribut al unei autorități sau instituții publice;
- legi care impun obligativitatea aplicării ștampilei pe diverse acte permissive emise de autorități sau instituții publice;
- legi care impun/obligă alte entități decât autoritățile sau instituțiile publice (antreprenori, persoane care practică activitate profesionistă, societăți necomerciale etc.), să aplice ștampila pe diferite acte, formulare sau documente.

Și practica legislativă în acest domeniu are un caracter controversat și ambiguu. Astfel:

- pe de o parte, în unele legi se stabilește că existența și utilizarea ștampilei este o opțiune a persoanei juridice, adică aceasta poate fi, dar poate și să nu fie utilizată în activitate (de ex. Legea nr. 1353-XIV din 03.11.2000 privind gospodăriile țărănești (de fermier), Legea nr.1134-XIII din 02.04.1997 privind societățile pe acțiuni etc.);
- pe de altă parte, acest drept opțional nu poate fi exercitat, deoarece în alte legi se

stabilește expres obligația aplicării ștampile pe unele documente (de ex. Codul Fiscal).

Proiectul Legii cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative prevede expres dreptul opțional al agenților economici de a utiliza/aplica sau nu ștampila în activitatea lor. Totodată, se consideră rezonabil ca ștampila să rămână obligatorie pentru autoritățile publice, luând în considerare faptul că acestea reprezintă puterea de stat.

Implementarea proiectului Legii cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative nu reclamă cheltuieli bugetare.

Proiectul va avea un impact semnificativ pentru asigurarea dezvoltării eficiente și durabile a antreprenoriatului și va contribui la evoluarea comerțului local și transfrontalier.

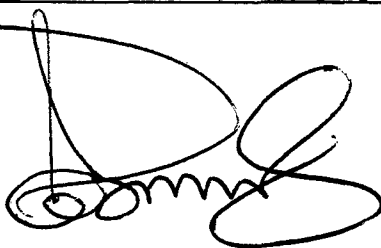
Pentru implementarea prevederilor prezentului proiect de Lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, este necesară modificarea altor acte normative.

În scopul respectării prevederilor Legii nr.239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, Proiectul a fost plasat pe paginile web ale Ministerului Justiției (directoriul „Transparența decizională”, compartimentul „Consultații publice”) și pe portalul guvernamental www.particip.gov.md.

Autoritățile care au avizat proiectul: Ministerul Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor, Ministerul Apărării, Ministerul Culturii, Ministerul Economiei, Academia de Științe a Moldovei, Judecătoria Comercială de circumscripție, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Zona Antreprenoriatului Liber „Expo-Business-Chișinău”.

În rezultatul efectuării expertizei anticorupție, în proiect nu au fost atestate incompatibilități cu standardele internaționale anticorupție. De asemenea, nu au fost identificate norme de trimitere, blanchetă sau în alb, capabile să genereze coruptibilitate.

Obiecțiile și propunerile Centrului Național Anticorupție, precum și opinia autorului proiectului sînt reflectate în Sinteza obiecțiilor și propunerilor Centrului Național Anticorupție.

Ministru

Vladimir CEBOTARI

TITLUL:

**ANALIZA IMPACTULUI DE REGLEMENTARE EFECTUATĂ
PENTRU PROIECTUL LEGII PRIVIND MODIFICAREA ȘI
COMPLETAREA UNOR ACTE LEGISLATIVE DIN DOMENIUL
LANSĂRII ȘI DESFĂȘURĂRII AFACERII**

AUTORITATEA

PUBLICĂ:

MINISTERUL JUSTIȚIEI

DATA:

05.04.2016

1. Analiza impactului de reglementare efectuată pentru proiectul Legii privind modificarea și completarea unor acte legislative (în vederea eliminării obligativității utilizării ștampilei în activitatea de întreprinzător) în conformitate cu prevederile articolului 13 a Legii cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător nr. 235-XVI din 20.07.2006 (în continuare - Legea nr.235) și în corespundere cu Metodologia de analiză a impactului de reglementare și de monitorizare a eficienței actului de reglementare, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1230 din 24.10.2006.
2. Analiza dată a fost efectuată de către Ministerul Justiției în vederea optimizării procedurilor, timpului și costurilor suportate de mediul de afaceri la etapa lansării (pre-înregistrării, înregistrării și post-înregistrării) unei afaceri, precum și, în vederea îmbunătățirii poziției RM în clasamentele internaționale cum este Clasamentul Băncii Mondiale „Easy of Doing Business”. La fel aceste modificări urmează să fie luate în considerare în cadrul elaborării anuale a Raportului „Cost of doing business”.
3. Analizei impactului au fost supuse modificările și completările la următoarele acte legislative ce se referă la obținerea și aplicarea ștampilei de către societățile comerciale din RM și anume:

- *Legea cambiei nr. 1527-XII din 22 iunie 1993 (Monitorul Parlamentului Republicii Moldova, 1993, nr. 10, art. 285),*
- *Legii regnului animal nr. 439-XIII din 27 aprilie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 62-63, art. 688),*
- *Legea nr. 837-XIII din 17 mai 1996 cu privire la asociațiile obștești (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 153-156 BIS),*
- *Codul fiscal nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 8 februarie 2007),*
- *Codul navigației maritime comerciale al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 599-XIV din 30 septembrie 1999 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.1 - 4, art. 2),*
- *Legea patronatelor nr.976-XIV din 11 mai 2000 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.141-143, art.1013),*
- *Codul vamal al Republicii Moldova nr. 1149-XIV din 20 iulie 2000 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 1 ianuarie 2007),*
- *Legea nr. 1353-XIV din 3 noiembrie 2000 privind gospodăriile țărănești (de fermier) (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 14-15, art. 52),*
- *Legea nr.138-XV din 10 mai 2001 cu privire la activitatea de raționalizare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.81-83, art.608),*
- *Legea nr. 1459-XV din 14 noiembrie 2002 cu privire la difuzarea exemplarelor de opere și fonograme (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 11-13, art.42),*
- *Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154-XV din 28 martie 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 159-162, art. 648),*
- *Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 130-134, art. 415),*

- *Legea viei și vinului nr. 57-XVI din 10 martie 2006 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr. 75-78, art. 314),*
- *Legea nr. 352-XVI din 24 noiembrie 2006 cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 14-17, art. 40),*
- *Legea contabilității nr. 113-XVI din 27 aprilie 2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 90-93, art. 399),*
- *Legea nr. 125-XVI din 11 mai 2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 127-130, art. 546),*
- *Legea nr. 131-XVI din 7 iunie 2007 privind siguranța traficului rutier (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr. 11-21, art. 6),*
- *Legea asociațiilor de economii și împrumut nr. 139-XVI din 21 iunie 2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 112-116, art. 506),*
- *Legea nr. 221-XVI din 19 octombrie 2007 privind activitatea sanitar-veterinară (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 51-54, art. 153),*
- *Legea nr. 231 din 23 septembrie 2010 cu privire la comerțul interior (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 206-209, art. 681),*
- *Legea nr. 228 din 23 septembrie 2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 241-246, art. 748),*
- *Legea nr. 171 din 9 iulie 2010 cu privire la asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigații (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 46-47, art. 136),*
- *Legea nr. 235 din 1 decembrie 2011 privind activitățile de acreditare și de evaluare a conformității (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 46-47, art. 136),*
- *Legea nr. 171 din 11 iulie 2012 privind piața de capital (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 193-197, art. 665),*
- *Legea nr. 128 din 11 iulie 2014 privind performanța energetică a clădirilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 297-309, art. 609),*
- *Codul transporturilor rutiere nr. 150 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 247-248, art. 568),*
- *Legea nr. 143 din 17 iulie 2014 privind regimul articolelor pirotehnice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 352-357, art. 660),*
- *LEGE Nr. 220 din 19.10.2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 184-187, art. 711).*

I. DEFINIREA PROBLEMEI

Componenta juridică

4. În cele ce urmează este expus cadrul juridic care indică modul în care problema este raportată la o autoritate a administrației publice, pentru intervenția statului. Astfel, elaborarea și adoptarea proiectului dat de lege reiese din o serie de documente strategice interne ale Guvernului și Parlamentului Republicii Moldova:

- **Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova "Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare 2011-2014"**¹

La Capitolul Mediul de Afaceri, ca acțiuni prioritare se menționează despre Reducerea în continuare a procedurilor, timpului și costurilor de înregistrare și autorizare a activității firmei prin asigurarea posibilității de depunere a actelor și obținerea certificatelor și actelor permissive la un singur organ administrativ în regim on-line, ca urmare a stabilirii platformei electronice specializate (ghizeul unic integrat, portalul guvernamental, registrul comerțului etc.); Simplificarea procedurilor de înregistrare a afacerii, prin prevederea unui tarif unic de înregistrare a afacerii, care ar cuprinde toate acțiunile conexe acestui proces

¹ http://www.mfa.gov.md/data/7203/file_487178_0.pdf

- Lege pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare "Moldova 2020" nr. 166/11.07.2012 //Monitorul Oficial 245-247/791, 30.11.2012

La capitolul BUSINESS: CU REGULI CLARE DE JOC / secțiunea „Viziune Strategică” se menționează că Republica Moldova își propune să îmbunătățească mediul de afaceri, astfel încât până în anul 2020 riscurile și costurile asociate fiecărei etape a ciclului de viață al afacerii să fie mai mici decât în țările din regiune, acesta fiind guvernat de principiul liberei concurențe.

Impactul îmbunătățirii mediului de afaceri va fi exprimat în sporirea investițiilor, creșterea exporturilor, majorarea numărului de întreprinderi fiabile motivate să implementeze inovații, capabile să creeze locuri de muncă atractive, să asigure productivitate înaltă și producție competitivă orientată spre export, efect susținut prin avansarea Republicii Moldova în clasamentele internaționale Doing Business, Indicele competitivității globale, Indicele libertății economice și Indicele de performanță logistică, depășind nivelul mediu din regiune.

- Hotărârea Guvernului nr. 289 din 07.05.2012 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2012-2015

La CAPITOLUL MEDIUL DE AFACERI unul din indicatorii de impact este stabilit: Îmbunătățirea a cel puțin 3 domenii anuale din perspectiva "Doing Business".

La punctul 85 și 88 din Plan prevede: Reducerea în continuare a procedurilor, timpului și costurilor de înregistrare și autorizare a activității firmei, prin asigurarea posibilității de depunere a actelor și obținere a certificatelor și actelor permise la un singur organ administrativ în regim on-line, ca urmare a stabilirii platformei electronice specializate (ghișeu unic integrat, portalul guvernamental, registrul comerțului etc.); Simplificarea procedurilor de înregistrare a afacerii, prin prevederea unui tarif unic de înregistrare a afacerii, care ar cuprinde toate acțiunile conexe acestui proces;

- Hotărâre privind desfășurarea reformei cadrului de reglementare de stat a activității de întreprinzător nr.1263 din 19.11.2007

În această HG se menționează că Guvernul constată că, pentru realizarea reformei reglementării de stat a activității antreprenoriale, inițiate în anul 2004, care are drept scop diminuarea substanțială atât a gradului de dependență a întreprinderilor de reglementarea administrativă a activității de întreprinzător, cât și a cheltuielilor financiare și de timp suportate de antreprenori pentru efectuarea diferitelor proceduri regulatorii, au fost întreprinse o serie de acțiuni importante; Monitorizarea efectelor reglementărilor excesive asupra mediului de afaceri este permanent în vizorul organelor internaționale care elaborează studii de evaluare privind libertatea activității de întreprinzător în majoritatea țărilor lumii. De exemplu, raportul Băncii Mondiale "Doing Business - 2008" prezintă un clasament a 178 țări după indicele ușurinței de a face afaceri, Moldova fiind plasată pe locul 92.

Astfel Guvernul a hotărât ca Ministerele, alte autorități administrative centrale:

vor studia minuțios rapoartele "Doing Business" și vor propune măsuri de îmbunătățire a indicilor utilizați în aceste rapoarte, conform competențelor. Propunerile concrete vor fi prezentate Guvernului și Ministerului Economiei și Comerțului până la data de 15 decembrie a anului curent și ulterior, semestrial, în fiecare an;

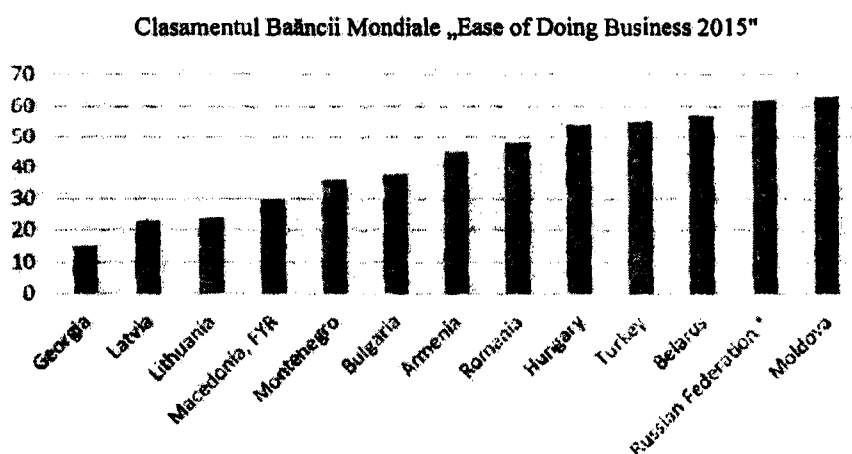
- Hotărâre cu privire la aprobarea Strategiei de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2006-2015, nr.1288 din 09.11.2006

Punctul 51 din capitolul "Obiectivele și direcțiile prioritare ale Strategiei" menționează că *pentru o studiere mai detaliată a proceselor de creare și activitate a întreprinderilor în Moldova, Guvernul va lua în considerare rezultatele investigațiilor realizate de organizații-partenere (de exemplu, studiul "Cost of Doing Business" etc.), precum și va ajusta politicile în materie de îmbunătățire a mediului de afaceri derivate din studiile/sondajele efectuate.*

Elementul analitic apariției problemei și estimarea dimensiunii acesteia

5. Mediul de afaceri din Republica Moldova este caracterizat prin costuri financiare și de timp nejustificate, care depășesc esențial nivelul celor din țările dezvoltate. În consecință, ritmul de dezvoltare economică a țării este afectat negativ, iar potențialul investițional și cel de export al producției cu valoare adăugată sporită nu este valorificat pe deplin.
6. Povara administrativă excesivă creează bariere în lansarea, derularea și lichidarea afacerilor, fiind un factor demotivant în promovarea concurenței loiale orientate spre productivitate și inovații. Problemele indicate se atestă la toate etapele ciclului de viață în afaceri: (i) lansarea; (ii) desfășurarea și (iii) lichidarea afacerii.² Principalele probleme la această etapă (lansării afacerilor) a ciclului de activitate a întreprinderii sînt numărul mare de proceduri și costul înalt asociat acestora.
7. Acțiunile din ultimii ani ale autorităților statului întreprinse pentru îmbunătățirea activității de întreprinzător³, au influențat, inter alia, și plasarea Republicii Moldova în ratingurile internaționale în ceea ce ține de mediul de afaceri. Republica Moldova s-a situat pe locul 63 în clasamentul țărilor (183 țări) care au cel mai favorabil mediu de afaceri potrivit raportului anual - "Doing Business 2015", realizat de Banca Mondială (s-a ridicat cu 19 poziții față de anul precedent).
8. Potrivit raportului anual *Doing Business 2015*, Moldova și-a îmbunătățit semnificativ capitolele: lansarea afacerii, obținerea unui credit și ușurința plății taxelor).

Figura 1. Locul Republicii Moldova în Clasamentul Ease of Doing Business 2015 în raport cu alte state⁴

² A se vedea: Strategia națională de dezvoltare "Moldova 2020"

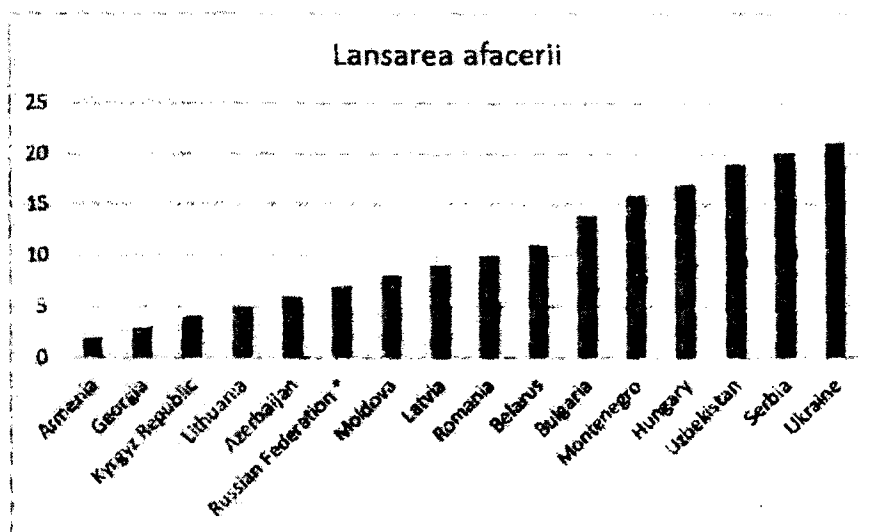
³ Ex: exercițiul „Ghiotina 2+", care prevede simplificarea multor proceduri de obținere a autorizațiilor, precum și stabilirea implementării acestora prin mecanismul de „ghișeu unic". Exercițiu soldat cu adoptarea de către Parlamentul RM a Legii privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător nr.160/22.07.2011 și a Legii privind implementarea ghișeului unic în desfășurarea activității de întreprinzător 161/22.07.2011.

⁴ <http://www.doingbusiness.org>

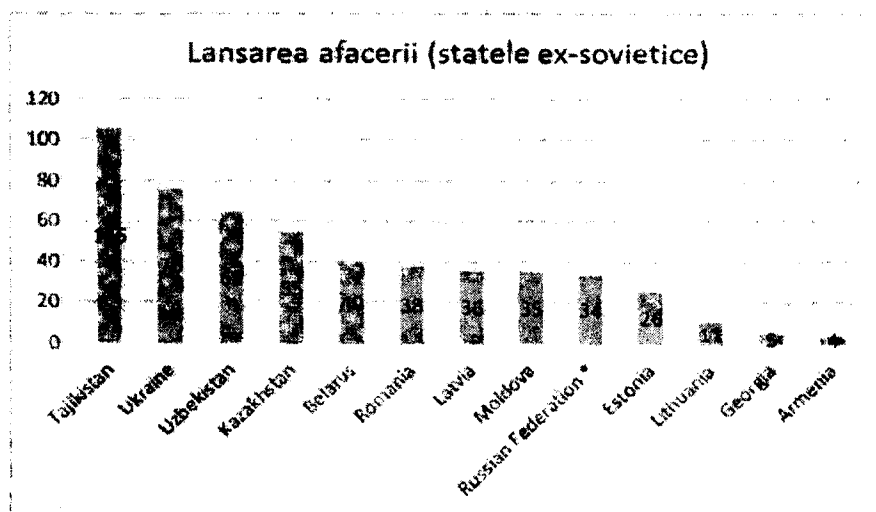

9. În ceea ce ține de indicatorul "Starting a business" din clasamentul *Doing Business* 2013, Republica Moldova s-a poziționat pe locul 92 din 185 de state. Potrivit Raportului Băncii Mondiale lansarea afacerii în RM cuprinde 7 proceduri și durează 9 zile. La fel costul acestor proceduri este estimat la 1424 lei ceea ce reprezintă 5.7% venit *per capita*. (Descrierea detaliată a procedurilor este efectuată în Anexa nr.1 la prezenta Analiză.)

Figura 2. Locul RM în Clasamentul *Doing Business*, indicatorul „Lansarea afacerii” 2015⁵

Figura 3. Locul RM în Clasamentul *Doing Business* 2016⁶, indicatorul „Lansarea afacerii” în raport cu statele ex-sovietice

⁵ <http://www.doingbusiness.org/data/exploretopics/starting-a-business>

⁶ <http://www.doingbusiness.org/data/exploretopics/starting-a-business>

Figura 6. Comparații ale poziției RM în raport cu țările ex-sovietice după numărul, durata și costul procedurilor (zile) conform raportului Doing Business 2015⁷

Tara/Regiunea	Proceduri (numărul)	Durata (zile)	Costul (% din venit pe cap de locuitor)
1. Armenia	2	3	1
2. Georgia	2	2	3.4
3. Kyrgyz Republic	2	8	2.4
4. Azerbaijan	3	5	3.1
5. Lithuania	3	3.5	0.7
6. Estonia	4	4.5	1.4
7. Latvia	4	12.5	3.6
8. Russian Federation	4.4	11.2	1.2
9. Belarus	5	9	0.8
10. Moldova	5	6	4.6
11. Romania	5	8	2.1
12. Ukraine	6	21	1.2
13. Uzbekistan	7	7.5	3.3

10. Din figurile de mai sus se observă că Moldova se situează pe locul 10 din cele 13 state fost unionale. Georgia și Republica Kirghiză spre exemplu, au doar 2 proceduri și Azerbaijan doar 3, în comparație cu 5 în Moldova. Durata tuturor procedurilor în Georgia este de 2 și în Armenia 3, față de 6 în Moldova. Este evident că există potențial pentru optimizare.

11. La fel, în ceea ce ține de indicatorul "Starting a business", în clasamentul *Doing Business* 2012, Republica Moldova era poziționată pe locul 82 din 183 de țări. Iar în Raportul *Doing Business* 2013 Republica Moldova ocupă locul 92 din 185 de state. Astfel RM a scăzut în DB 2013 cu 10 poziții în raport cu DB 2012 (pentru comparație a se vedea Figura nr.7)

12. Deși în urma reformelor implementate de Guvern au fost atinse rezultate semnificative, au rămas însă și un șir de probleme nerezolvate, existând o sferă largă pentru viitoarele acțiuni. Au fost înregistrate progrese remarcabile în anumite sectoare, ceea ce a condus la un impact măsurabil asupra tendințelor de dezvoltare ale IMM-urilor, cum ar fi îmbunătățirea procesului de înregistrare a companiilor, care, printre alți factori, a contribuit la creșterea semnificativă a numărului de întreprinderi noi. Cu toate acestea, potrivit raportului în cauză, există obstacole semnificative de reglementare, care constrâng în continuare dezvoltarea IMM-urilor⁸.

13. La fel, principalele probleme la etapa lansării afacerii sânt numărul mare de proceduri și costul înalt asociat acestora.⁹

14. Camera Înregistrării de Stat (CIS) activează în baza principiului „ghișeului unic” -solicitantul înregistrării depune documentele pentru înregistrare doar la oficiul teritorial al CÎS, de unde ulterior în termenul stabilit primește actele de confirmare a înregistrării. Potrivit celor menționate de CIS - până la înregistrare și după înregistrare solicitantul este scutit de a se prezenta la alte autorități: Î.S. „CRIS „Registru”, Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, Camera Înregistrării de Stat, Centrul Național de Terminologie, Casa Națională de Asigurări

⁷ <http://www.doingbusiness.org/data/exploretopics/starting-a-business>

⁸ Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020

⁹ Strategia națională de dezvoltare "Moldova 2020"

Sociale, Biroul Național de Statistică, Compania Națională de Asigurări în Medicină, Monitorul Oficial etc.) pentru coordonări și autorizări legate de înregistrare. Acest lucru îl face oficiul teritorial în regim on-line!¹⁰

15. Costul înalt al procedurilor este o altă problemă sesizată de mediul de afaceri. Prin urmare eliminarea unor proceduri inutile cum sunt: necesitatea obținerii ștampilei în cadrul procedurii de înregistrare; înregistrarea la IFPS, CNAM, CNAS;; deschiderea unui cont provizoriu la bancă pentru vărsarea capitalului social minim. Fiecare procedură presupune mai multe vizite a întreprinzătorului la autorități care presupune timp și costuri adiționale.

Estimarea posibilelor consecințe în cazul în care nici o acțiune nu e întreprinsă

16. În linii generale se poate menționa despre faptul că nu se va elimina procedurile birocratice și inutile pentru mediul de afaceri la lansarea afacerii; nu se va respecta prevederile documentelor strategice ale Guvernului prevăzute de p.5 din prezenta AIR; nu se va schimba, ci, probabil se va înrăutăți poziția RM în Clasamentele internaționale astfel cum ar fi *Doing Business*, fapt ce va afecta imaginea statului în vederea atragerii investițiilor străine.

Stabilirea scopurilor acțiunilor statului

17. Prin intervenția dată statul urmărește modificarea legislației în vederea eliminării obligativității ștampilei și transformarea acesteia ca o condiție opțională¹¹. Astfel în proiectul de lege se propune de a institui prezumția că agenții economici nu sunt obligați să dispună de ștampilă. Pentru a putea implementa acest concept este necesar de prevăzut în mod expres că chiar și în cazurile în care există texte de lege care prevăd că pe anumite documente se aplică ștampila agenției economice să nu fie obligați să aibă și să aplice ștampila iar documentele emise de aceste persoane să fie valabile și în cazurile în care pe acestea nu au fost aplicate ștampilele. Desigur că nu poate fi exclus dreptul agenților economici de a avea ștampile. Însă aplicare ștampilei nu trebuie să fie o condiție de valabilitate.

Proiectul nu exclude obligativitatea ca pe documente să fie aplicată ștampila, ci doar limitează cercul de subiecte care trebuie să aplice ștampila la cercul de subiecte pentru care legiuitorul în mod expres a prevăzut că trebuie să aibă ștampile. Ceilalți subiecți vor decide fiecare în parte dacă vor avea sau nu ștampilă. Iar în măsura în care vor avea ștampilă vor putea să decidă dacă o aplică sau nu pe acte.

II. COSTURILE MAJORE ȘI BENEFICIILE ANTICIPATE ALE INTERVENȚIEI STATULUI.

Impacturile negative sau costurile intervenției statului

18. Impacturi negative la etapa elaborării AIR nu au fost identificate. Însă promovarea reglementărilor privind noile amendamente va genera careva costuri și anume:
- costuri legate de comunicarea noilor condiții de reglementare. S-a estimat că aceste costuri vor cuprinde campanii de publicitate, conferințe și mese rotunde în teritoriul pe parcursul al unui an;

¹⁰ <http://cis.gov.md/content/2>

¹¹ În Republica Moldova nu există nici un act legislativ sau normativ care să prevadă în mod expres că agenții economici trebuie să aibă ștampilă. Decretul Președintelui nr. 406-II din 23 decembrie 1997 privind unele măsuri de asigurare a disciplinei financiare și Hotărârea Guvernului nr. 294 din 17 martie 1998 cu privire la executarea Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 406-II din 23 decembrie 1997 reglementează activitatea în domeniul confecționării ștampilelor, fără însă a stabili obligația agenților economici de a avea ștampile. Deși nu există nici un text de lege care prevede în mod expres că agenții economici trebuie să aibă ștampile existența unor texte de lege care prevăd în mod expres că pe anumite documente trebuie să fie aplicată ștampila ne obligă să concluzionăm că agenții economici sunt obligați să dispună de ștampile. Existența unei asemenea obligații nu este în conformitate cu cele mai bune practici și reprezintă de fapt o reminiscență a practicilor din perioada în care activitatea economică era monopolul statului și era exercitată prin întreprinderile și organizațiile de stat.

- costuri ce țin publicitatea informației, adică costuri legate de obligativitatea publicării în Monitorul Oficial¹²

Impacturile pozitive sau beneficiile intervenției statului

19. Intervenția statului în soluționarea problemei menționate mai sus presupune următoarele beneficii: eliminarea procedurilor inutile existente în cadrul procesului de lansare afacerii; reducerea timpului aferent acestor proceduri și a costurilor legate de lansarea afacerilor.
20. La fel beneficii vor obține mediul de afaceri drept urmare a eliminării obligativității ștampilei. Astfel beneficii nete vor constitui circa 1,2 milioane lei anual: 235 lei (media costului ștampilei) * 5116 (numărul agenți economici înregistrați în 2014).

III. EVALUAREA ABORDĂRILOR ALTERNATIVE

21. În cadrul elaborării AIR s-au stabilit 2 abordări alternative de soluționare a problemelor identificate: alternativa „a nu face nimic”, alternativa „elaborarea și adoptarea Legii privind modificarea unor acte legislative”
21. Analiza comparativă a alternativelor este prezentată mai jos.

Alternativa	Posibile avantaje	Posibile dezavantaje
1. A nu face nimic	Nu au fost identificate	Dezavantajele țin mai mult pentru Republica Moldova ca stat și anume poate duce la ratarea posibilităților de investiții străine deoarece îmbunătățirea cadrului legal aferent lansării afacerilor va impulsiona noi investiții străine în economia țării. Tărăgănarea modificării legislației sau ne-întreprinderea de pași concreți în această direcție va avea impact negativ considerabil asupra dezvoltării sectorului privat, factor important pentru asigurarea unei creșteri economice durabile, crearea unui mediu investițional atractiv pentru investitorii străini, care eventual caută în Republica Moldova un mediu juridic sigur, previzibil și facil pentru lansarea afacerii - factor important pentru stabilirea și creșterea investițiilor străine directe. Mediu atractiv este perceput de investitori și prin prisma analizei Rapoartelor BM privind Ușurința Lansării Afacerii unde la moment RM ocupa locul 63 din 183 de state. La fel poate fi menționat suportarea în continuare a costurilor mari pentru întreprinzători, cît și pentru autoritățile statului legat de perfectarea procedurilor de înregistrare efectuate în cadrul lansării afacerii.
1. Elaborarea și adoptarea amendamentelor la legile din domeniul lansării afacerii	În termeni generali, posibile avantaje ale alternativei sunt: - Costuri reduse atât pentru mediul de afaceri, cît și pentru autoritățile publice; - Creștere semnificativă în Clasamente internaționale; - Accelerarea ritmurilor de creștere economică prin atragerea investițiilor străine;	Nu au fost identificate

¹² La moment costul unei pagini publicată în MO constituie 2500 lei

IV. STRATEGIA DE CONSULTANȚĂ.

23. Pentru a asigura transparența și implicarea întregii societăți, prezentul AIR va fi plasat pe pagina WEB a Ministerului Justiției pentru consultații publice.
24. Totodată, se preconizează organizarea dezbaterilor publice pe marginea proiectului acestor amendamente cu toate persoanele interesate. După care proiectul Legii va fi avizat și supus expertizei juridice și anticorupție.
25. Comentariile, obiecțiile și propunerile părților consultate vor fi analizate și luate în considerație la îmbunătățirea proiectului actului normativ și analizei impactului de reglementare.

V. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI.

26. Autorii Analizei optează pentru Opțiunea II, întrucât aceasta corespunde standardelor de calitate prevăzute la pct. 8 din Metodologia aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1230 din 24.10.2006.
27. Adoptarea prezentului proiect de lege este necesară deoarece va contribui considerabil dezvoltarea sectorului privat, factor important pentru asigurarea unei creșteri economice durabile. Pe lângă aceasta, noile amendamente va contribui semnificativ la crearea unui mediu investițional atractiv pentru investitorii străini, care vor găsi în Republica Moldova un mediu juridic sigur, stabil și previzibil, factor important pentru stabilirea și creșterea investițiilor străine directe.

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

asupra nivelului coruptibilității proiectului

cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative (excluderea obligației de deținere a ștampilei de către agenții economici) nr.845/1992, nr.1324/1993, nr.1527/1993, nr.146/1994, nr.439/1995, nr.837/1996, nr.1134/1997, Codul fiscal, nr.1543/1998, ...

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1 Fundamentarea generală a proiectului

a. **Autor al inițiativei legislative** este Guvernul RM, autor nemijlocit - Ministerul Justiției, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 47(44) din Regulamentul Parlamentului.

b. **Categoria actului legislativ** propus este lege organică, ceea ce corespunde art. 72 din Constituție și art. 6-11, 35 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

c. **Scopul promovării proiectului.** Potrivit autorului, scopul proiectului constă în îmbunătățirea cadrului legal ce reglementează activitatea de întreprinzător prin eliminarea obligativității deținerii ștampilei de către persoana juridică și transformarea acesteia ca o condiție opțională. Aplicarea ștampilei va rămâne obligatorie pentru autoritățile și instituțiile publice.

Impactul pozitiv al aprobării acestor amendamente, constă în asigurarea dezvoltării eficiente și durabile a antreprenoriatului și contribuirea la evaluarea comerțului local și transfrontalier. În viziunea noastră, proiectul are drept scop simplificarea procedurii de autentificare a documentelor, dar care va avea un impact negativ, deoarece există riscul de imposibilitate a autentificării documentelor, de creștere a numărului de cazuri de fals atît acte publice, cît și în documentele contabile inclusiv, ceea ce se va răsfrînge negativ asupra bugetului național.

d. **Suficiența argumentării.** Proiectul pentru modificarea și completarea unor acte legislative este supus repetat expertizei anticorupție, ca urmare a restituirii acestuia pentru examinare suplimentară de către Parlamentul Republicii Moldova.

Astfel, CNA reiterează poziția sa expusă anterior în raportul de expertiză anticorupție cu privire la excluderea ștampilei pentru agenții economici. În opinia noastră, excluderea normei cu privire la aplicarea ștampilei pe documente, nu este suficient analizată atît din punct de vedere teoretic, cît și din punct de vedere procedural. Considerăm că argumentele susținute de autor în nota informativă sunt de ordin general care, de fapt, nu prevăd condițiile și necesitățile care au impus elaborarea conceptului dat. La componenta „definirea problemei”

nu s-au identificat deficiențele ce urmează a fi soluționate și nu s-au stabilit potențialele rezultate ale reglementării din partea statului. La elementul analitic nu a fost evaluate motivele apariției problemei și nu au fost estimată dimensiunea acesteia.

Făcând o analiză atât din punct de vedere teoretic, cât și din punct de vedere procedural, menționăm că aplicarea ștampilei este un instrument indispensabil la autentificarea documentului, fapt care îi acordă statut de act juridic cu forță probantă în reglementarea relațiilor de întreprinzător, precum și în cazul contestării anumitor decizii care contravin legislației în vigoare. Astfel, excluderea aplicării ștampilei în sfere care reglementează relațiile juridice în domeniul antrenoriatului (raporturi juridice legate de fabricarea, producția și executarea lucrărilor), vamal (legalizarea mărfurilor aprovizionate în magazinele duty-free), reglementarea contabilității (aplicarea ștampilei pe documente de casă, bancare și de decontare, datoriile financiare și comerciale) etc. vor afecta considerabil valabilitatea actului juridic, ceea ce va duce la deficiențe în procedură și în litigii. Prin urmare, ștampila este un element important la confirmarea valabilității/veridicității actului juridic în raporturile dintre agenții economici, motiv pentru care considerăm insuficient justificat proiectul în cauză.

Totodată, reținem că proiectul nu a fost avizat de către Ministerul Finanțelor și Ministerul Economiei, deși, acestea sunt implicate nemijlocit în implementarea amendamentelor date. Este necesar de supus avizării proiectul în cauză cu autoritățile publice enunțate mai sus, condiție obligatorie prevăzută la art.21 al Legii 780 din 27.12.2001 privind actele legislative.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

Implementarea proiectului nu presupune cheltuieli financiare suplimentare.

1.3 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

Prin proiect se promovează interesele agenților economici care urmează să aplice ștampila opțional. Însă, excluderea obligației de aplicare a ștampilei ar putea prejudicia interesul public general prin periclitarea securității raporturilor juridice.

Reieșind din practica și statistica în domeniu, falsificarea actelor publice, inclusiv a semnăturii și a ștampilelor rămâne o problemă stringentă cu care se confruntă organele de drept din țara noastră. Un exemplu în acest sens poate servi numărul de dosare penale intentate de CNA în anul 2015. Astfel, în perioada prenotată, în baza art.332 din Codul penal „Fals în acte publice” au fost intentate 63 de dosare penale, dintre care 39 de către CNA, 24 – de către alte organe și remise Centrului, conform competenței. De altfel, 39 de dosare penale au fost pornite și în baza art.361 Codul penal „Confecționarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale”, a imprimatelor, ștampilelor sau sigiliilor, 31 dintre care de CNA, 8 – de alte organe și remise Centrului, conform competenței.

Astfel, statisticile demonstrează că numărul acestora este în creștere, fapt ce denotă încă o dată în plus că eliminarea obligativității deținerii ștampilei în domeniul economic, în sistemul nebancar, a cambiei, a hîrtilor de valoare, în cel fiscal și vamal precum și în alte domenii de importanță strategică, este prematură și va genera un înalt potențial de risc.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

Proiectul supus expertizei nu reglementează expres domenii anticorupție, motiv din care

compatibilitatea acestuia cu standardele internaționale anticorupție nu este evaluată. Totodată, date fiind obiectiile expuse în acest raport cu privire la neîntreținerea rigorilor de expertiză anticorupție, considerăm proiectul insuficient compatibil cu standardele naționale anticorupție.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. La momentul efectuării expertizei anticorupție, proiectul a fost regăsit pe pagina web a autorului conform prevederilor Legii privind transparența în procesul decizional nr. 239-XVI din 13.11.2008.

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigue

Textul proiectului corespunde tehnicii legislative și normative, regulilor limbajului și expresiei juridice.

2. Conflicte ale normelor de drept

Nu sînt identificate conflicte ale normelor de drept, capabile să genereze coruptibilitate.

3. Norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb

Nu sînt identificate norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb, capabile să genereze coruptibilitate.

4. Discreții excesive ale autorităților publice

La Art.I pct.1 art.3 din proiect „Nici o întreprindere și nici un întreprinzător nu este obligat să dețină și să aplice ștampilă proprie pe înscrisuri de orice natură. În cazul în care legislația prevede necesitatea aplicării ștampilei întreprinderii sau întreprinzătorului, cerința se consideră îndeplinită dacă înscrisul este semnat de persoana împuternicită de întreprindere sau de către întreprinzător”.

Concluzii generale privind excluderea aplicării ștampilei au fost expuse la capitolul II „Evaluarea generală a proiectului”.

Suplimentar, reținem că norma propusă este una discreționară și coruptibilă, întrucât acordă persoanelor juridice opțiunea de a dispune de ștampilă numai în cazurile prevăzute de lege, fără a prevedea expres cazurile date și regimul juridic al „înscrierilor de orice natură”. Lipsa acestor prevederi va duce la deficiențe în procesul de legalizare și autentificare a actelor juridice, iar, ca consecință, la riscuri de corupție din partea agenților economici.

Astfel, menținem poziția potrivit căreia ștampila este un atribut important la fel ca și semnătura în reglementarea raporturilor antreprenoriale și celor din serviciul public, precum și pentru identificarea persoanei juridice. În principiu, ștampila are o concludență net superioară în raport cu semnătura de mână. Semnăturile pot fi falsificate sau recunoscute de autor că nu le aparțin, în acest context aplicarea ștampilei pe document ar înlătura multe dubii și riscuri. În practica judiciară sunt constatate fapte ilegale privind falsul în actele publice, care, ca consecință, au dus la prejudicierea interesului public și a bugetului de stat. Totodată, menționăm că prin aplicarea ștampilei, persoana juridică își exprimă

consimțământul sau voința care sunt elemente indispensabile la identificarea unui raport juridic. Ca drept exemplu, este cazul când în cadrul întreprinderii mai multe persoane au dreptul să emită acte, însă doar documentul cu ștampilă va confirma poziția oficială a întreprinderii.

Impresiunile de ștampile sunt cu o stabilitate mult mai sporită față de semnături. Deși clișeele în timp se supun modificărilor condiționate de exploatarea lor, iar aceste modificări pot fi identificate ca fiind niște elemente active suplimentare ce permit identificarea ștampilelor după amprentezele lor în documente, pe cînd semnăturile prezintă de fiecare dată trăsături dinamice care de cele mai multe ori (la persoanele care semnează foarte des acte semnăturile sunt simple) fac dificilă sau chiar imposibilă identificarea persoanelor. Cu atît mai mult, că semnăturile sunt supuse influenței diferitor factori confuzi - condiții de scriere, instrumente de scris, suport, iluminare, starea psiho-emoțională (stres, oboseală, excitație, etc.) aceștia foarte greu pot fi reproduși pe măsură să facă posibilă identificarea semnăturilor în litigiu.

În ceea ce privește impresiunile de ștampilă lucrurile stau altfel – acestea nu se modifică sub acțiunea factorilor confuzi. Avînd în vedere că unele documente (de exemplu vama), nu întotdeauna sunt semnate în condiții favorabile (de birou și după modelul autentic al semnăturilor) persistă riscul înalt de falsificare a semnăturii dar și imposibilitatea de stabilire a acestui fapt, în schimb, ștampila oferă posibilitate de identificare a sa, indiferent de condițiile care a fost aplicată, în raport cu semnătura.

Deși recunoaștem că în unele țări avansate aplicarea ștampilei este o opțiune care servește temei pentru înlăturarea unor impedimente în procesul de documentare, dar trebuie să ținem cont și de nivelul de cultură juridică și de responsabilizare a cetățenilor Republicii Moldova.

Recomandarea: În contextul analizei expuse mai sus, menționăm că inițiativa dată este insuficient justificată spre promovare.

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Nu sînt identificate cerințe excesive, care să depășească cadrul rezonabil pentru realizarea drepturilor sau obligațiilor subiecților vizați.

6. Accesul limitat la informație, lipsa transparenței

Textul proiectului nu necesită a fi evaluat prin prisma accesului la informație sau asigurării transparenței.

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

Implementarea prevederilor proiectului nu presupune aplicarea cărorva mecanisme suplimentare de control.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

Proiectul nu implică careva responsabilități și nu necesită referințe exprese la responsabilitate și sancțiunile aplicate pentru încălcarea prevederilor sale.

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin

Hotărîrea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006, în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție nr. 62 din 19.04.2013, de către

Natalia Cheptea
inspector principal al Direcției legislație și expertiză anticorupție
18 Martie 2016

*Prezentul raport este publicat pe pagina oficială a
Centrului Național Anticorupție - www.cna.md*

**Anexa la raportul de expertiză anticorupție
asupra nivelului coruptibilității proiectului**

**cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative (excluderea obligației de deținere a
ștampilei de către agenții economici) nr.845/1992, nr.1324/1993, nr.1527/1993, nr.146/1994, nr.439/1995,
nr.837/1996, nr.1134/1997, Codul fiscal, nr.1543/1998, ...**

Nr.	Norma	Factori de coruptibilitate și alte obiecții	Analiza	Recomandarea
1	La Art.I pct.1 art.3 din proiect „Nici o întreprindere și nici un întreprinzător nu este obligat să dețină și să aplice ștampilă proprie pe înscrisuri de orice natură. În cazul în care legislația prevede necesitatea aplicării ștampilei întreprinderii sau întreprinzătorului, cerința se consideră îndeplinită dacă înscrisul este semnat de persoana împuternicită de întreprindere sau de către întreprinzător”.	Competența de a aplica prevederea/luarea deciziei fără criterii clare	<p>Concluzii generale privind excluderea aplicării ștampilei au fost expuse la capitolul II „Evaluarea generală a proiectului”.</p> <p>Suplimentar, reținem că norma propusă este una discreționară și coruptibilă, întrucât acordă persoanelor juridice opțiunea de a dispune de ștampilă numai în cazurile prevăzute de lege, fără a prevedea expres cazurile date și regimul juridic al „înscrisurilor de orice natură”. Lipsa acestor prevederi va duce la deficiențe în procesul de legalizare și autentificare a actelor juridice, iar, ca consecință, la riscuri de corupție din partea agenților economici.</p> <p>Astfel, menținem poziția potrivit căreia ștampila este un atribut important la fel ca și semnătura în reglementarea raporturilor antreprenoriale și celor din serviciul public, precum și pentru identificarea persoanei juridice. În principiu, ștampila are o concludentă net superioară în raport cu semnătura</p>	În contextul analizei expuse mai sus, menționăm că inițiativa dată este insuficient justificată spre promovare.

de mână. Semnăturile pot fi falsificate sau recunoscute de autor că nu le aparțin, în acest context aplicarea ștampilei pe document ar înlătura multe dubii și riscuri. În practica judiciară sunt constatate fapte ilegale privind falsul în actele publice, care, ca consecință, au dus la prejudicierea interesului public și a bugetului de stat.

Totodată, menționăm că prin aplicarea ștampilei, persoana juridică își exprimă consimțământul sau voința care sunt elemente indispensabile la identificarea unui raport juridic. Ca drept exemplu, este cazul când în cadrul întreprinderii mai multe persoane au dreptul să emită acte, însă doar documentul cu ștampilă va confirma poziția oficială a întreprinderii.

Impresiunile de ștampile sunt cu o stabilitate mult mai sporită față de semnături. Deși clișeele în timp se supun modificărilor condiționate de exploatarea lor, iar aceste modificări pot fi identificate ca fiind niște elemente active suplimentare ce permit identificarea ștampilelor după amprentele lor în documente, pe când semnăturile prezintă de fiecare dată trăsături dinamice care de cele mai multe ori (la persoanele care semnează foarte des acte semnăturile sunt simple) fac dificilă sau chiar imposibilă identificarea persoanelor. Cu atât mai mult, că semnăturile sunt supuse influenței diferitor factori confuzi - condiții de scriere, instrumente de scris, suport, iluminare, starea psiho-emoțională (stres, oboseala, excitație, etc.) aceștia foarte greu pot fi reproduși pe măsură sa facă posibilă identificarea semnăturilor în litigiu.

În ceea ce privește impresiunile de ștampilă lucrurile stau altfel – acestea nu se modifică sub acțiunea factorilor confuzi. Avînd în vedere că unele documente (de exemplu vamale), nu întotdeauna sunt semnate în condiții favorabile (de birou și după modelul autentic al semnăturilor) persistă riscul înalt de falsificare a semnăturii dar și imposibilitatea de stabilire a acestui fapt, în schimb, ștampila oferă posibilitate de identificare a sa, indiferent de condițiile care a fost aplicată, în raport cu semnătura.

Deși recunoaștem că în unele țări avansate aplicarea ștampilei este o opțiune care servește temei pentru înlăturarea unor impedimente în procesul de documentare, dar trebuie să ținem cont și de nivelul de cultură juridică și de responsabilizare a cetățenilor Republicii Moldova.